

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 68/2013-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. januára 2013 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. A. P., N., zastúpeného advokátom Mgr. I. P., Z., vo veci namietaného porušenia čl. 19 ods. 1, 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaniach vedených Okresným súdom Námestovo pod sp. zn. 5 C 52/2008 a Krajským súdom v Žiline pod sp. zn. 9 Co 270/2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. A. P. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola faxom 18. januára 2013 a poštou 21. januára 2013 doručená sťažnosť Ing. A. P., N. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 19 ods. 1, 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaniach vedených Okresným súdom Námestovo (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 5 C 52/2008 a Krajským súdom v Žiline (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 9 Co 270/2012. Dátum odovzdania sťažnosti na poštovú prepravu je nečitateľný.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ ako žalobca podal ešte 24. júna 2004 žalobu proti Ing. I. Š. (ďalej len „žalovaný“) o ochranu osobnosti s náhradou nemajetkovej ujmy vo výške 100 000 Sk. Žaloba bola podaná Okresnému súdu Dolný Kubín, kde bola vedená pod sp. zn. 7 C 135/2004. Po zriadení okresného súdu a prechode výkonu súdnictva na novozriadený súd konanie pokračovalo na okresnom súde pod sp. zn. 5 C 52/2008. V súčasnosti je už konanie ukončené, pretože rozsudkom okresného súdu č. k. 5 C 52/2008-335 z 22. marca 2012 bola žaloba sťažovateľa zamietnutá a rozsudkom krajského súdu sp. zn. 9 Co 270/2012 z 15. novembra 2012 bol rozsudok okresného súdu potvrdený.

Sťažovateľ podanou žalobou sledoval ochranu osobnosti pred opakujúcimi sa útokmi zo strany žalovaného, ktorý vo všetkých možných formách, či už ako primátor mesta T., predseda pozemkového spoločenstva U. T. alebo fyzická osoba rozširoval o sťažovateľovi nepravdivé písomné, ako aj slovné vyjadrenia s úmyslom ho v osobnom, ako aj spoločenskom živote diskvalifikovať. Sťažovateľ požadoval uložiť žalovanému povinnosť zaslať členom pozemkového spoločenstva ospravedlňujúci list s uvedením, že v správe boli prednesené nepravdivé tvrdenia. Prvé pojednávanie sa uskutočnilo až 2. júna 2009, teda po piatich rokoch. Ďalšie pojednávania boli 14. júla 2009 a 22. marca 2012.

Sťažovateľ v žalobe označil za zodpovednú osobu za verejný prednes správy na valnom zhromaždení pozemkového spoločenstva 27. marca 2004 žalovaného, keďže tento v čase prečítania správy nebol platne zvoleným predsedom. Vyplýva to z rozhodnutia o neplatnosti volieb vydaného Ministerstvom pôdohospodárstva Slovenskej republiky 1. decembra 2006 (právoplatné 3. januára 2007). Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva, že voľbu do orgánov pozemkového spoločenstva, ktorá sa konala 17. marca 2002, nie je možné uznať, a preto zmeny vykonané v registri pozemkových spoločenstiev vyznačené na základe výsledkov týchto volieb sú neplatné. O skutočnosti, že voľby neboli platné, mal žalovaný vedomosť, pretože počas týchto volieb nezískal potrebnú nadpolovičnú väčšinu hlasov. Napriek tejto vedomosti prečítal 27. marca 2004 správu „Urbáru“ obsahujúcu nepravdivé a pravdu skresľujúce informácie o osobe sťažovateľa.

Prvým rozsudkom okresného súdu č. k. 5 C 52/2008-284 z 25. februára 2011 bolo žalobe vyhovené, avšak uznesením krajského súdu sp. zn. 9 Co 149/2011 z 20. septembra 2011 bol tento rozsudok zrušený a vec bola vrátená na ďalšie konanie s tým, že žalovaný nie je subjektom zodpovedným za zásah do osobnostných práv sťažovateľa, pretože správu s difamujúcimi výrokmi čítal v mene právnickej osoby bez ohľadu na to, či bola voľba členov výboru platná alebo nie. V následnom konaní rozhodol už okresný súd podľa záväzného právneho názoru krajského súdu a žalobu zamietol, čo potom krajský súd potvrdil.

Podľa názoru sťažovateľa došlo k porušeniu jeho základných práv vyplývajúcich z čl. 19 ods. 1, 2 a 3 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože inkriminovaného dňa (27. marca 2004) žalovaný pri čítaní urážlivých a osočujúcich výrokov mal vedomosť o neplatnosti volieb z dôvodu nedosiahnutia potrebného počtu hlasov, a preto za tento prednes nesie zodpovednosť tak pozemkové spoločenstvo, ako aj žalovaný ako osoba, ktorá nebola zvolená za predsedu pozemkového spoločenstva. Platne zvoleným predsedom bol vtedy Ing. J. J. a on mal oprávnenie správu prečítať. Prečítanie správy žalovaným možno považovať za jeho súkromnú aktivitu, ktorá ho nemôže pozbaviť bez ďalšieho zodpovednosti za osobné konanie. Žalovaný bol preto vo veci pasívne legitimovaný. Nesprávnym právnym posúdením tejto otázky bola sťažovateľovi odopretá súdna ochrana pred neoprávnenými zásahmi žalovaného do jeho práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti, súkromného a rodinného života.

Okrem toho došlo aj k zbytočným priesťahom v konaní v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy. Tieto nastali od podania žaloby 24. júna 2004 až do prvého pojednávania 2. júna 2009. Ďalšie priesťahy nastali v čase od 14. júla 2009 do ďalšieho pojednávania 22. marca 2012. Pritom sťažovateľ urobil všetko preto, aby k priesťahom nedochádzalo.

Sťažovateľ navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy tak v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 5 C 52/2008, ako aj v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 9 Co 270/2012 zbytočnými priesťahmi v čase od 24. júna 2004 do 2. júna 2009 a od 14. júla 2009 do 10. februára 2011. Ďalej žiada vysloviť porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 19 ods. 1, 2 a 3 ústavy tak v konaní vedenom

okresným súdom, ako aj v konaní vedenom krajským súdom. Domáha sa zrušenia rozsudku okresného súdu z 22. marca 2012 a krajského súdu z 15. novembra 2012 s tým, aby bola vec vrátená na ďalšie konanie. Žiada tiež priznať finančné zadosťučinenie vo výške jednotlivo 6 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Z rozsudku krajského súdu sp. zn. 9 Co 270/2012 z 15. novembra 2012 vyplýva, že ním bol potvrdený rozsudok okresného súdu č. k. 5 C 52/2008-335 z 22. marca 2012. Podľa názoru krajského súdu inkriminované výroky žalovaný predniesol 27. marca 2004 na valnom zhromaždení pozemkového spoločenstva, a to ako predseda, pričom podľa zápisu O. T. právoplatného 26. novembra 2003 bola vykonaná zmena v registri pozemkových spoločenstiev s právnou subjektivitou a došlo tak k zmene vo funkciách dovtedajších členov výboru a dozornej rady pozemkového spoločenstva. Prednesená správa bola vypracovaná a schválená výborom. Rozhodnutie o povolení zmeny zápisu údajov bolo rozhodnutím K. v Ž. právoplatne zrušené. Účastníkom, ktorý je nositeľom povinnosti upustiť od neoprávnených zásahov alebo odstrániť následky zásahu, prípadne poskytnúť primerané zadosťučinenie, je vždy tá fyzická alebo právnická osoba, ktorá sa dopustila konania neoprávnene zasahujúceho do chránených osobnostných práv. Otázkou, kto je subjektom ochrany a kto je subjektom zásahu, musí súd v konaní o ochranu osobnosti riešiť vždy medzi prvými. Z tohto hľadiska je preto predpokladom úspešného uplatnenia práva na ochranu osobnosti nielen zistenie, že navrhovateľ je fyzickou osobou, ktorej osobnostné práva boli porušené alebo ohrozené, ale rovnako zistenie, že odporca sa dopustil toho konania, ktoré navrhovateľ označil za zásah do jeho chránených práv. Z vykonaného dokazovania jednoznačne vyplynulo, že žalovaný vystupoval ako štatutárny zástupca právnickej osoby s tým, že text správy schválil výbor a správu potom čítal v mene právnickej osoby bez ohľadu na to, či voľba členov výboru sa uskutočnila platne alebo nie. Z uznesenia pozemkového spoločenstva vyplynulo, že správu má na valnom zhromaždení predniesť predseda. Členovia výboru logicky poverili prednesom správy predsedu, o ktorom v tom čase neboli pochybnosti, že je predsedom a funkciu vykonával v dobrej viere. Preto, ak žalovaný prečítal správu na valnom zhromaždení, konal tak v mene výboru pozemkového spoločenstva, a nie ako fyzická osoba vo svojom mene.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pre predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažnosť v časti smerujúcej proti konaniu vedenému okresným súdom pod sp. zn. 5 C 52/2008 pre namietané porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy zbytočnými priesťahmi je oneskorene podaná.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Zbytočné priesťahy v konaní sa v zmysle citovaného ustanovenia považujú za „iný zásah“. Zákonná lehota sa v týchto prípadoch počíta od momentu, keď sa „iný zásah“

skončil, čo v danom prípade znamenalo, že okresný súd vo veci rozhodol, rozsudok doručil a po podanom odvolaní spis predložil krajskému súdu.

Ústavný súd nezistil, kedy presne po vynesení rozsudku okresného súdu z 22. marca 2012 bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní, avšak je jednoznačné, že sťažnosť ústavnému súdu bola podaná dávno po uplynutí dvojmesačnej zákonnej lehoty, keďže krajský súd vo veci rozhodol 15. novembra 2012, teda spis najneskôr vtedy už musel byť na krajskom súde. Sťažnosť doručená 18. januára 2013 bola preto podaná oneskorene.

Sťažnosť v časti smerujúcej proti konaniu vedenému krajským súdom pod sp. zn. 9 Co 270/2012 pre namietané porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy zbytočnými priet'ahmi v konaní je zjavne neopodstatnená.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Zmyslom ústavnoprávnej ochrany základného práva na súdne konanie bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty účastníkov konania. Práve preto sťažnosť môže byť v týchto prípadoch zmysluplná iba vtedy, keď je podaná v čase, v ktorom zbytočné priet'ahy ešte trvajú. V danom prípade bola sťažnosť podaná v čase, keď sa už konanie právoplatne skončilo. Nad rámec uvedeného treba poznamenať, že sťažovateľ nevytkol žiadne priet'ahy v odvolacom konaní, pretože ich označil iba v rámci prvostupňového konania. Chýba teda akákoľvek relevantná argumentácia sťažovateľa v tomto smere.

Na rozhodnutie o tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému okresným súdom pod sp. zn. 5 C 52/2008 pre namietané porušenie čl. 19 ods. 1, 2 a 3 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru, nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

Proti rozsudku okresného súdu bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa vo vzťahu k okresnému súdu mal krajský súd v rámci odvolacieho konania. Tým je zároveň v tomto rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu. Treba tiež poznamenať, že sťažovateľ možnosť podania odvolania aj využil.

Napokon, sťažnosť v časti smerujúcej proti konaniu vedenému krajským súdom pod sp. zn. 9 Co 270/2012 pre namietané porušenie čl. 19 ods. 1, 2 a 3 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru treba rovnako považovať za zjavne neopodstatnenú.

Jadrom námietky sťažovateľa je skutočnosť, že žalovaný inkriminované výroky predniesol ako súkromná osoba, nie teda ako predseda pozemkového spoločenstva, keďže jeho voľba do tejto funkcie bola neskoršími správnymi rozhodnutiami anulovaná.

Podľa názoru ústavného súdu argumentácia krajského súdu v uvedenej súvislosti sa javí ako dostatočná a presvedčivá. V žiadnom prípade ju nemožno považovať za arbitrárnu či zjavne neodôvodnenú. Skutočnosť, že sťažovateľ má na vec iný názor, sama osebe nezakladá porušenie označených práv.

Z ústavnoprávneho pohľadu možno konštatovať, že krajský súd uprednostnil princíp právnej istoty spočívajúci v dôvere v správnosť zápisu osoby štatutárneho zástupcu pozemkového spoločenstva v príslušnom registri s tým, že neskoršia zmena tohto zápisu (ustálenia nesprávnosti skoršieho zápisu) by nemala mať spravidla spätné účinky vo vzťahu voči osobám, ktoré sa na správnosť zápisu spoliehali.

Treba napokon poznamenať, že pokiaľ sťažovateľ už v inkriminovanom čase tvrdeného porušenia jeho osobnostných práv vedel, že žalovaný nebol platne zvoleným štatutárom, hoci v tejto dobe bol ešte ako štatutár v príslušnom registri zapísaný, potom mu nič nebránilo popri žalovanom ako fyzickej osobe aj pozemkové spoločenstvo ako právnickú osobu. Takáto konštrukcia žaloby je plne dôvodná v prípadoch spornej vecnej pasívnej legitímácie.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. januára 2013